Съфинансирано от Европейския съюз

ПРОГРАМА ОБРАЗОВАНИЕ 2021-2027

Проект BG05SFPR001-1.001-0001 „УСПЕХ ЗА ТЕБ“

Проектът е финансиран от Програма „Образование“ 2021-2027, съфинансирана от Европейския съюз

ПЪТНА КАРТА

УВАЖАЕМИ РОДИТЕЛИ,

Основната цел на проект „Успех за теб“ е да подкрепи и насърчи Вашите деца в процеса на обучението им, за да може те да разгърнат заложбите и способностите си и да постигнат по-добри образователни резултати, да преминат успешно към следващ етап на образование.

Успехът на този процес зависи в много голяма степен от доброто сътрудничество и партньорство между родителите и учителите и другите специалисти в училището. Затова и в проекта е заложена такава дейност – Дейност 2. „Интензивна работа с родители на ниво училище за формиране на положителни нагласи към образованието и за пълноценното им участие в образователния процес”. Нейното изпълнение предвижда активното включване на родителите в училищния живот – в провеждането на училищни празници и събития, в групови или индивидуални срещи за обсъждане на задълженията и правата на участниците, проблемите и предизвикателствата в обучението, ползите от образованието, причините за нередовното посещение на училище и т.н.

Скъпи родители, обръщаме се към Вас с надежда за равностойно партньорство, за да изградим заедно взаимно доверие и уважение, да създадем подкрепяща приобщаваща среда за трайното задържане на учениците в образователната система с цел тяхната бъдеща успешна професионална и социална реализация.

Заедно с образователния медиатор или друг специалист в училището Вие може да изберете в удобно за Вас време - преди или след учебните часове от учебната седмица, както и през ваканциите, една от посочените по-долу форми на работа:

1. групови дискусии с родители за обсъждане на основните предизвикателства и причини за липсата на мотивация и нежелание на децата им за редовно посещение на училище;
2. информационни дни за ползите от образованието и редовното посещение в училище;
3. мотивационни срещи с ролеви модели от местната общност за мотивация на учениците и техните родители за активно включване в образователния процес;
4. информационни дни за правата и задълженията на родителите в процеса на възпитание и обучение на децата им;
5. провеждане на училищни празници и събития, работилници, публични изяви на ученици и други прояви с активното участие на родители;
6. провеждане на културни събития и мероприятия с ученици и родители, допринасящи за изграждането на мултикултурна образователна среда;
7. други форми, допринасящи за изграждането на ефективно партньорство с родителите и активното им приобщаване към образователния процес.

ПЪТНА КАРТА

Защо създадохме този документ?

Когато едно семейство разбере, че детето има увреждане/затруднение в развитието, често възникват много въпроси: откъде да започнем, към кого да се обърнем, какви права имаме, каква подкрепа може да получи детето?

Тази пътна карта е създадена, за да Ви помогне да се ориентирате по-лесно в различните системи и възможности за подкрепа в България.

Тя има за цел да:

- **спести време и излишно обикаляне между институции;**
- **покаже кои са първите важни стъпки;**
- **даде ясна и полезна информация за правата Ви;**
- **подкрепи семейството Ви при вземането на решения.**

За кого е предназначена?

1. Родители на деца, при които е установено или се предполага увреждане/затруднение в развитието.
2. Родители, които търсят подкрепа за детето си в детска градина или училище.
3. Семейства, на които предстои първо явяване пред ТЕЛК.
4. Близки, които искат да разберат как работи системата, за да помогнат на семейство в нужда.

Какво ще откриете в картата?

Информацията е подредена в **четири основни области**, които са важни за развитието и подкрепата на детето:

1. **ОБРАЗОВАНИЕ:** възможности за допълнителна подкрепа;
2. **СОЦИАЛНИ УСЛУГИ:** работа със специалисти,

дневна грижа, подкрепа за семейството, информиране, консултиране и съдействие за защита на права и работа с институции;

3. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ: пътят към ТЕЛК, медицински изследвания и безплатна рехабилитация;

4. СОЦИАЛНА ПОДКРЕПА: финансови помощи, личен асистент.

Важно! Подкрепа може да има и БЕЗ РЕШЕНИЕ НА ТЕЛК

Подкрепата в образованието и социалните услуги НЕ зависи задължително от наличието на решение на ТЕЛК. Тя се предоставя според реалните потребности на детето. Подкрепа може да бъде предоставена без наличие на решение на ТЕЛК в следните области:

- ✓ **Допълнителна подкрепа** – в детски градини и училища
- ✓ **Социални услуги** в дневни центрове, центрове за социална рехабилитация и интеграция и други

Кога е необходимо Решение на ТЕЛК?

ТЕЛК е необходим най-често за:

- **месечни финансови помощи;**
- **личен асистент;**
- **някои социални придобивки;**
- **част от здравните и социалните права.**

ОБРАЗОВАНИЕ

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование.

За да може всяко дете да учи, да се развива и да участва пълноценно в живота на детската градина или училището, се предоставя подкрепа за личностно развитие.

Тя се определя според потребностите на детето и включва работа със специалисти и конкретни дейности.

Процесът преминава през няколко последователни стъпки:

1. УСТАНОВЯВАНЕ НА ЗАТРУДНЕНИЯ

Първите сигнали, че детето има нужда от подкрепа, може да забележите Вие като родител, учителили специалист. Те могат да се проявят в:

- ученето;
- поведението;
- комуникацията;
- развитието.

В този етап детето получава подкрепа в рамките на общата подкрепа в детската градина или училището.

2. ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА РАЗВИТИЕТО

Учителите и специалистите:

- наблюдават напредъка на детето;
- анализират резултатите от обучението;
- обсъждат ситуацията в екип.

Родителят се информира за резултатите.
Ако няма достатъчен напредък, се преминава към следваща стъпка.

3. ОЦЕНКА НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ

Извършва се **от екип за подкрепа за личностно развитие в детската градина или училището.**

Оценката обхваща следните области:

- образователно развитие;
- езикови умения;
- социално и емоционално развитие;
- здравословно състояние (при необходимост)

Оценката се извършва със съгласието на родителя.

4. ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЕ

След оценката:

- Екипът предлага предоставяне на допълнителна подкрепа.
- Родителят участва активно в обсъждането.

Решението се взема с участие на родителя.

Решението за окончателно предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие се предоставя от Регионалния екип за подкрепа на личностното развитие към РЦППО, като родителят, ако не е съгласен с решението на екипа в детската градина или училището, може да го оспори пред регионалния екип, който е длъжен да направи нова оценка на детето.

5. ИЗГОТВЯНЕ НА ПЛАН ЗА ПОДКРЕПА

За детето се разработва **план за подкрепа**, който включва:

- какви дейности ще се провеждат;
- кои специалисти ще работят с детето;
- колко често ще се провеждат дейностите;
- какви цели се поставят.

Подкрепата се предоставя според този план.

6. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ПОДКРЕПАТА

В зависимост от потребностите на детето подкрепа могат да оказват:

- ресурсен учител;
- логопед;
- психолог;
- педагогически съветник;

- други специалисти.

Подкрепата може да включва:

- индивидуална работа;
- групова работа;
- терапевтични дейности;
- адаптиране на учебния процес;
- включване на помощник на учителя.

Ако детето използва и социални услуги, екипът за подкрепа за личностно развитие работи в партньорство със специалистите, които му предоставят подкрепа и грижи, при необходимост.

7. ПРОСЛЕДЯВАНЕ И АКТУАЛИЗИРАНЕ

Подкрепата не е статична.

Редовно се:

- проследява напредъкът;
- обсъждат резултатите.
- При необходимост планът за подкрепа може да се променя.
- Целта е подкрепата да отговаря на развитието на детето.
- Какво е важно да знаете като родител?
- Вие сте активен участник във всяка стъпка.
- Вашето съгласие е необходимо за оценката.
- Може да не се съгласите с оценка и да изисквате повторна такава.
- Имате право да получавате информация и да задавате въпроси.
- Подкрепата е насочена към развитието на детето, а не към поставяне на етикети.
- Всяко дете има право на подкрепа и равен достъп до образование:
  - право да учи заедно с другите деца в приобщаваща среда;
  - право на допълнителна подкрепа според своите потребности;
  - право на подходящи условия и улеснения в обучението;
  - право да не бъде отказан прием поради увреждане.

НАЙ-ВАЖНОТО

Допълнителната подкрепа не е *крайна мярка*, а възможност детето да получи необходимата помощ навреме.

Когато подкрепата започне навреме, детето по-лесно се адаптира, развива уменията си и се чувства по-уверено в детската градина и училище.

Важно е да знаете, че не сте сами в този процес.

Решенията, които предстои да вземете, могат да бъдат обсъждани и преосмисляни заедно със специалистите, които подкрепят Вашето дете.

Най-важното е избраният път да съответства на нуждите на детето и да създава условия за развитие, увереност и спокойствие.

В случай че учениците са постигнали общите изисквания на учебната програма, се поставя оценка с количествен показател, а обучението по индивидуална учебна програма се преустановява.

Процес за предоставяне на подкрепа за личностно развитие

Установяване на затруднения

Индентифициране на предизвикателства в ученето, поведението или комуникацията.

Оценка на индивидуалните потребности

Оценка на образователните, езиковите и социалните потребности на детето от ЕПЛР и възможност за несъгласие от родителя.

Изготвяне на план за подкрепа

Разработване на план за подкрепа.

Проследяване и актуализиране

Редовно проследяване и актуализиране на плана за подкрепа.

Проследяване на развитието

Наблюдение на напредъка и резултатите на детето.

Вземане на решение

Вземане на решение за предоставяне на подкрепа с участието на родителя. Потвърждение от РЦППО.

Предоставяне на подкрепата

Предоставяне на подкрепа чрез различни специалисти и дейности

ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ

Родителите избират формата на обучение по препоръка на екипа за подкрепа. Децата със специални образователни потребности могат да се обучават в дневна, комбинирана, индивидуална и самостоятелна форма (с изключение на учениците в центровете за специална образователна подкрепа).

Индивидуална форма на обучение

При индивидуалната форма на обучение с ученика се работи в индивидуални учебни часове. За децата на индивидуално обучение се изготвя индивидуален учебен план, като се допуска в него да отпаднат отделни предмети, ако екипът за подкрепа е препоръчал това въз основата на медицински документ. Наред с това броят учебни часове по всеки предмет в индивидуалния план може да бъде намален, но с не повече до 50% за основното образование и не повече от 70% за средната степен. От учебната 2026 – 2027 година е предвидено общият брой часове за всички ученици със специални потребности на индивидуално обучение да не може да бъде под 50% от учебното време по плана на съответното училище.

Комбинирана форма на обучение

При комбинираната форма на обучение ученикът учи редом с останалите деца от класа по повечето предмети и се обучава индивидуално по един или по няколко предмета. Тази форма е подходяща за ученици от аутистичния спектър и за ученици с множество увреждания или друго състояние, което води до трудности в обучението при условията на дневна форма на обучение. При комбинирана форма индивидуалното обучение може да се провежда за не повече от 30% от броя на учебните часове по учебните предмети от съответния учебен план.

Индивидуална учебна програма

За всеки учебен предмет от индивидуалния учебен план на ученик със специални образователни потребности, който се

изучава с намален брой учебни часове, се разработва индивидуална учебна програма. Програмата е адаптирана спрямо възможностите, потребностите, интересите и темпа на учене на детето.

Индивидуални учебни програми се изготвят по всички предмети за ученици с интелектуални затруднения и множество увреждания, с нарушено зрение и множество увреждания и с увреден слух и множество увреждания, насочени за обучение в центровете за специална образователна подкрепа.

Какво е важно да се обмисли

Различните форми на обучение предлагат различни възможности и предизвикателства. Затова е важно те да бъдат ясно обсъдени, така че родителят да може да направи информиран избор според потребностите на детето.

Добре е да се има предвид, че изборът на форма на обучение не е окончателен – той може да бъде преразглеждан и променян всяка година според развитието и напредъка на ученика.

Общата цел на всички участници в процеса е да се осигурят най-подходящите условия за развитие и учене на детето.

ОЦЕНЯВАНЕ

Текущото оценяване на ученици със специални образователни потребности се извършва по общия за всички ученици ред, с изключение на оценяването по предметите, за които има изготвени индивидуални учебни програми.

На учениците от I до III клас включително не се поставят количествени оценки.

На ученици със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуална учебна програма, се поставят оценки само с качествен показател, които може да са: „постига изискванията“, „справя се“ и „среща затруднения“.

СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

Социалните услуги могат да бъдат важна опора за детето и семейството. Те подпомагат развитието на детето, ежедневното функциониране, социалните умения и спокойствието на родителите.

Не е необходимо да координирате всичко сами – специалистите в детската градина или училището работят съвместно със специалистите от социалните услуги, за да бъде подкрепата последователна и съобразена с нуждите на детето.

Каква подкрепа може да бъде подходяща за Вашето дете и къде можете да я получите?

1. РАННА ИНТЕРВЕНЦИЯ

– специализирана подкрепа за деца от 0 до 7 години, която включва ранно идентифициране на рисковете за детското здраве и развитие, прилагане на мерки за ранно въздействие с цел подобряване на състоянието и развитието на децата и за изграждане на умения за тяхното отглеждане. Предоставя се на деца с увреждания и деца в риск от забавяне в развитието и техните семейства.

Научно доказано е, че колкото по-рано се открият затрудненията в развитието и започне подкрепата, толкова по-добри могат да бъдат възможностите за развитие на детето.

2. ТЕРАПЕВТИЧНА ПОДКРЕПА В ЦЕНТЪР ЗА СОЦИАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И ИНТЕГРАЦИЯ (ЦСРИ)

Подходяща за деца, които са записани в детска градина или училище и имат нужда от допълнителна почасова подкрепа. В зависимост от потребностите на детето може да се

предоставя работа със специалисти, например:

- логопед
- психолог
- ерготерапевт
- рехабилитатор
- кинезитерапевт
- социален работник

Детето посещава услугата по график в определени дни и часове.

3. СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В ДНЕВЕН ЦЕНТЪР

Дневният център е подходящ за деца, които имат нужда от по-интензивна ежедневна подкрепа и грижа.

Тук детето има възможност за:

занимания и развитие на умения

- рехабилитация
- терапевтични дейности
- грижа през деня
- хранене
- социални контакти
-

Това е ценна подкрепа и за родителите, тъй като осигурява време за работа, почивка или други ангажименти.

КАК МОЖЕТЕ ДА ПОЛЗВАТЕ СОЦИАЛНИ УСЛУГИ?

Достъпът до социални услуги, финансирани със средства от държавния бюджет, се осигурява след насочване от Дирекция „Социално подпомагане“ или от общината. В зависимост от вида на услугата и населеното място можете също така да се обърнете директно към доставчик на социални услуги. Дирекция „Социално подпомагане“, общината, институциите в системата на предучилищното и училищното образование и детските ясли могат да дадат информация за социални услуги, които бихте могли да ползвате.

Процесът преминава през няколко стъпки:

1. ПОТЪРСЕТЕ ИНФОРМАЦИЯ

Свържете се с Дирекция „Социално подпомагане“, общината или с частен доставчик на социална услуга, за да разберете какви възможности има за Вашето дете и семейство.

2. ПОДАВАНЕ НА ЗАЯВЛЕНИЕ

Лицата, желаещи да ползват социална услуга, заявяват своето желание устно и/или писмено на място, по телефон или по електронен път в дирекция „Социално подпомагане“ по местоживеене.

3. ОЦЕНКА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ И ПЛАН ЗА ПОДКРЕПА

Екип от специалисти обсъжда нуждите на детето и семейството. Въз основа на това се определят целите на работата, необходимите дейности, специалистите и начинът на подкрепа.

4. СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР

Подписва се договор, в който са описани услугата, условията за ползване, правата и задълженията на страните. След това детето може да започне посещения или работа със специалисти по предварително уточнен график.

5. ПРОСЛЕДЯВАНЕ И ПРОМЕНИ ПРИ НУЖДА

Планът за подкрепа се преглежда периодично с Ваше участие и при необходимост се променя според развитието на детето.

Вие и Вашето дете можете да ползвате общодостъпни социални услуги за информиране, консултиране и обучение, насочени към реализиране на социални права и развиване на умения, както и мобилна превантивна общностна работа. За това е необходимо единствено да заявите желание пред съответния доставчик на социални услуги, без да се изисква насочване за ползването им.

Важно да знаете!

Социалните услуги се предоставят съобразно желанието, личния избор и потребностите на детето и семейството и са безплатни за тях, когато се финансират със средства от държавния бюджет.

Като родител имате право:

- да изберете къде да ползвате услугата;
- да участвате в изготвянето на плана за подкрепа;
- да откажете услуга, ако тя не отговаря на нуждите на детето.

КАК ДА ИЗБЕРЕТЕ НАЙ-ПОДХОДЯЩОТО МЯСТО ЗА ПОДКРЕПА ВА ВАШЕТО ДЕТЕ?

- **Проучете специалистите!** Преди да изберете къде да отидете с направлението, посетете съответния център, към който сте насочени. Запознайте се със специалистите.
- **Комбиниране** – можете да ползвате едновременно личен асистент и почасова услуга (например в ЦСРИ), както и дневна грижа на 4 часа.
- Не можете да посещавате два дневни центъра едновременно.

ЗДРАВНА СИСТЕМА

Важно!

Подкрепата и правата на детето се определят не само от диагнозата, а от това какви затруднения среща в ежедневието и развитието си.

ЕТАП 1: МЕДИЦИНСКА ЕКСПЕРТИЗА (ТЕЛК)

1. ПОДГОТОВКА НА МЕДИЦИНСКОТО ДОСИЕ

Комисията взема решение основно по документи. Ако те са непълни, процентът ще е нисък.

- **Личен лекар (Педиатър):** Той попълва „Направление за ТЕЛК“. В него трябва да бъдат описани всички диагнози, не само основната. Ако детето има алергия, астма или друго съпътстващо заболяване, то също трябва да фигурира, защото процентите се сумират по специална формула. Той издава **Електронно направление за ТЕЛК** (през системата НЗИС).
- **Специалисти:** Трябва да имате амбулаторни листове от специалисти (невролог, ортопед, хирург), издадени през последните **12 месеца**.
- Ще получавате информация за хода на експертизата в приложението **„е-Здраве“** в my.his.bg с ПИК на НОИ/КЕП.

2. ПОДАВАНЕ В РКМЕ (КАРТОТЕКАТА)

- **Къде:** В Регионалната картотека по настоящ адрес.
- можете да подадете документите **изцяло онлайн** през портала https://ibd.mh.government.bg, ако имате електронен подпис. Сканирате всичко и го прикачвате.
- **Случайно разпределение:** Вашето досие отива при случайна комисия в България. Това

гарантира безпристрастност. Комуникацията с тях (ако искат още документи) става по пощата.

- **Оценяване:** Решението се взема по документи. При необходимост и когато това е отбелязано в направлението от личния лекар, може да бъде назначен преглед в дома на детето.
- **Важно:** Документи от чужбина са валидни само с легализиран превод от лицензиран преводач.

3. РЕШЕНИЕТО

- Ще го получите по пощата в ТЕЛК или чрез Системата за сигурно електронно връчване, в зависимост от начина, който сте посочили в заявлението..
- **Срок за обжалване:** ако не сте съгласни с част от решението, имате право да го обжалвате пред НЕЛК в 14-дневен срок.
- **Чужда помощ:** Проверете дали е вписана – тя е ключът към личния асистент.

4. ПРЕОСВИДЕТЕЛСТВАНЕТО

е процесът на подновяване на Вашето ТЕЛК решение след изтичане на неговия срок.

Процесът стъпка по стъпка

4.1. Критичният срок: 3 месеца по-рано

Най-важна е датата на подаване.

- Трябва да подадете документи за преосвидетелстване **не по-късно от 3 месеца преди изтичане** на настоящото решение.
- *Защо?* Ако подадете документите в този срок и ТЕЛК комисията се забави с решението, законът гарантира, че **всички Ваши права и плащания продължават** до издаването на новото решение. Ако закъснеете дори с един ден под този 3-месечен срок, помощите Ви ще спрат в деня на изтичане на старото решение на ТЕЛК и ще бъдат възстановени едва след новото решение (без сумите за периода на прекъсване).

- **Подготовка на документите (наново)** – преосвидетелстването не е автоматично. Вие трябва да докажете актуалното състояние на детето.
- **Ново направление:** отново отивате при личния лекар, който издава електронно направление за ТЕЛК.
- **Актуални изследвания:** трябва да представите нови епикризи и прегледи, извършени през последните 12 месеца.
- **Сравнителен анализ:** добре е в новите амбулаторни листове лекарите да запишат как се е променило състоянието спрямо предходното решение на ТЕЛК

4.2. Подаване на заявлението

- Подава се в **РКМЕ** (Регионалната картотека) или онлайн през https://ibd.mh.government.bg.
- Към заявлението прилагате копие от цялото медицинско експертно досие и всички нови медицински документи.
- **Важно!** В заявлението-декларация трябва да посочите, че става въпрос за „преосвидетелстване поради изтичане на срока“.

4.3. Процесът на разпределение

Дори ако първото Ви явяване пред ТЕЛК е било в София, преосвидетелстването може да бъде разпределено на случаен принцип към комисия в Пловдив, Плевен или друг град.

- Документите се изпращат служебно по електронен път.
- Комисията разглежда цялото медицинско експертно досие.
- **Възможни изходи:**
  1. **Запазване на процента** – ако няма промяна в състоянието.
  2. **Намаляване на процента** – ако рехабилитацията е била много успешна и функциите са възстановени.
  3. **Увеличаване на процента** – ако се появят нови усложнения или придружаващи заболявания.
  4. **Пожизнено решение на ТЕЛК** – след определена възраст или при окончателно установени състояния, които не подлежат на промяна, комисията може да реши ТЕЛК решението да стане пожизнено.

Какво се случва след новото решение?
След като получите новото Експертно решение (ЕР):

- Първо изчакайте да изтече 14-дневният срок за обжалване, след което решението влиза в сила.
- Добре е да направите проверка в Дирекция „Социално подпомагане“, за да се уверите, че новото решение е отразено в системата и няма прекъсване на помощите. Препоръчително е да носите копие от решението.
- Ако детето ползва личен асистент, уведомете общината, за да бъдат предприети необходимите действия за продължаване на личната помощ.

Кога може да се иска преосвидетелстване ПРЕДИ срока?

Можете да подадете документи по всяко време (преди изтичането), ако:
- Здравословното състояние се е влошило значително.
- Се е появило ново заболяване, което не е било включено в предходното решение.

Пътят към ТЕЛК

	Подготовка	Преосвиде-телстване	Помощни средства
Действие	Личния лекар издава електронно направление. Уверете се че са описани всички заболявания.	Потдайте документите не по-късно от 3 месеца преди изтичане на стария ТЕЛК.	Отпуска се чрез НЗОК с електронно заявление от лекарска комисия (ЛКК).
Цел	Описване на всички заболявания за сумиряане на проценти	Гарантиране на непрекъснати плащания.	Получаване на електронно заявление от лекарска комисия.

СОЦИАЛНА ПОДКРЕПА

След като ТЕЛК решението влезе в сила (след изтичане срока за обжалване), трябва да посетите **дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП)** по настоящ адрес, за да подадете заявление за следното подпомагане:

1. МЕСЕЧНА ПОМОЩ

– всички деца с експертни решения от 50% имат право на съответната месечна помощ:

- **с 90 % и над 90% увреждане**
- **с 70 % и над от 70% до 90% увреждане**
- **с 70 % и над от 50% до 70% увреждане**

Семействата с деца имат възможност да получават финансова подкрепа, предоставяна по Закона за семейни помощи за деца като техният размер, както и доходните критерии за отпускане на част от тях, се определят ежегодно със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

Забележка: Тази помощ замества стандартните „детски надбавки“. Ако сте получавали такива, след датата на ТЕЛК решението ще ви бъде изплатена само разликата.

2. ВКЛЮЧВАНЕ В МЕХАНИЗМА „ЛИЧНА ПОМОЩ“.

Кой може да ползва лична помощ?

Право на лична помощ имат:

- **деца и пълнолетни лица с трайно увреждане, когато в експертното решение е определена нужда от чужда помощ;**
- **деца с 90% и над 90% вид и степен на увреждане, включително когато в решението не е посочена чужда**

помощ.Личната помощ се предоставя след индивидуална оценка на потребностите, при която се определя необходимият брой часове подкрепа. Часовете не са фиксирани, а зависят от реалните нужди.

Документите можете да видите тук:

https://asp.government.bg/bg/deynosti/podkrepa-na-horata-s-uvrezhdaniya/individualna-otsenka-na-potrebnostite/?highlightx

https://asp.government.bg/uploaded/files/4383-obrazets-2-formulyar-za-samootsenka-litse-s-uvrezhdane.docx

Документите се подават в Дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес

- лично;
- с писмо с известие за доставяне (обратна разписка) чрез лицензиран пощенски оператор;
- по електронен път чрез Системата за сигурно електронно връчване, след идентифициране с ПИК на НОИ или квалифицирано удостоверение за квалифициран електронен подпис (КУКЕП) (https://asp.government.bg/request-app/?service=online);
- чрез електронна поща на Дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес (https://asp.government.bg/bg/kontakti/teritorialni-strukturi/);
- документите може да се приемат и в дома на човека с увреждане при доказана с медицински документ необходимост.

Важно! Проверете проекта на оценка! Преди да подпишете, имате право да се запознаете с проекта на оценката. Ако смятате, че нуждите са подценени, не подписвайте веднага – изискайте корекция. **Оценката може да се обжалва пред директора на Дирекция „Социално подпомагане.**

3. ДРУГИ СОЦИАЛНИ ПРИДОБИВКИ

3.1. Безплатна винетка: *Подава се в Дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес. Децата до 16-годишна възраст с трайно увреждане имат право на безплатно пътуване два пъти в годината – отиване и връщане, с железопътния транспорт в страната и след тази възраст, ако са със 71 на сто или над 71 на сто степен на трайно намалена работоспособност или определени вид и степен на увреждане. Заявлението се подава в Ддирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес.*

3.2. Карта за паркиране: От Общината (само със снимка на детето и ТЕЛК).

3.3. Карта за градски транспорт

3.4. Съгласно Закона за хората с увреждания(ЗХУ):

3.4.1. Децата с определени вид и степен на увреждане, които се придвижват с инвалидна количка, имат право на целева помощ за приспособяване на жилище до двукратния размер от линията на бедност за съответната година за преустройство на жилище.

3.4.2. Хората с трайни увреждания имат право на целева помощ за наем на общинско жилище, ако са самотни или са самотни родители с дете с трайни увреждания и договорът за наем е сключен с тях.

3.4.3.Децата с трайни увреждания с над 90% намалена трудоспособност имат право на целева помощ по чл. 72, т. 4 (балнеолечение и/или рехабилитационни услуги), която се предоставя веднъж годишно при наличие на медицинско предписание от лекар

Повече информация и образци на документи могат да бъдат намерени на сайта на Агенцията за социално подпомагане.

4. ПОМОЩНИ СРЕДСТВА *(количка, ортези, слухови апарати, проходилки и др.)*

Необходимите помощни средства се осигуряват чрез Националната здравноосигурителна каса (НЗОК).

За част от необходимите помощни средства подкрепата се осигурява чрез Националната здравноосигурителна каса (НЗОК). Процесът е основно електронен и в повечето случаи не е необходимо да носите документи между институции.

Как се получава помощно средство?

1. Преглед при специалист

Запишете час при лекар специалист (например ортопед, невролог, физиотерапевт или друг подходящ специалист), който работи с НЗОК.

2. Медицинско становище

При необходимост лекарят насочва към ЛКК, която издава необходимите документи за конкретното помощно средство.

3. Подаване към НЗОК

Заявлението се подава по електронен път. Често това се извършва с помощта на лекаря или доставчика на помощни средства.

4. Одобрение

След разглеждане от НЗОК ще получите информация за резултата. Обичайно това отнема няколко работни дни.

5. Получаване

След одобрение можете да получите помощното средство от доставчик, с който работи НЗОК.

Полезни линкове и електронни услуги

През 2026 г. по-голямата част от заявленията се подават през тези три портала. За тях ще Ви е нужен **ПИК на НОИ** (получава се безплатно от всеки офис на НОИ за 5 минути) или **КЕП (Електронен подпис).**

1. ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА ЗА МЕДИЦИНСКА ЕКСПЕРТИЗА (ИПСМЕ):

За какво: Проверка на статус на ТЕЛК, подаване на документи към РКМЕ онлайн.

Линк: https://ibd.mh.government.bg/account/login/

2. ПОРТАЛ ЗА ЕЛЕКТРОННИ УСЛУГИ НА АГЕНЦИЯТА ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ (АСП):

За какво: Подаване на заявления за детски добавки (8д), винетки, целеви помощи и социални услуги.

Линк: https://asp.government.bg/request-app/

3. ЕДИНЕН ПОРТАЛ „Е-ЗДРАВЕ“ (МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО):

За какво: Пълното медицинско досие на детето, електронни направления и рецепти.

Линк: https://my.his.bg/

4. СТРАНИЦАТА НА МОН

За какво: Допълнителна информация за подкрепата на децата и учениците със специални образователни потребности.

Линк: https://www.mon.bg/dyasno-menyu/priobshtavashto-obrazovanie

5. ОНЛАЙН ПЛАТФОРМА „ПОДКРЕПИ МЕ“

За какво: Предоставя видео обучителни материали и ресурси за деца със специални образователни потребности, разработени от специалисти и учители.

Линк: https://podkrepime.mon.bg/